

Verslag Minaraad - Werkgroep Hernieuwbare Energie 21/11/2019

Locatie: De Broederij (Standaertsite)

Aanwezig: Katrien Couchez, Isabelle Wuytens, Wim L'Escluse, Bart Vandermeersch, Rosalie Heens, Fredrik Snoeck, Josefine Vanhille, Jeroen Baets, Marnix Aerssens, Indra Van Sande, Angélique Lammens, Jeroen Mercy, Arthur Depuydt. Begeleiding : Geertrui De Cock (Levuur).

Methodiek

In de eerste ronde wordt 'breed' gegaan in 6 groepjes.

Opdracht: *"Als Gent in 2030 hét voorbeeld is geworden op vlak van hernieuwbare energie, welke elementen zien we dan? Wat is er veranderd?"*

Deelnemers brengen beurt post-its in met ideeën die in groepjes besproken worden. Elke tafel kiest 5 prioritaire ideeën. De 5 prioritaire ideeën van elke tafel worden plenair gedeeld en samen gehangen aan een muur, waardoor ideeënwolken rond 6 verschillende thema's ontstaan:

- Burgers mee
- Infrastructuur
- Fossielvrij
- Iedereen mee
- Organisatie
- Visie

In de tweede ronde wordt er in de 'diepte' gewerkt en worden deze 6 thema's in groepen uitgewerkt aan de hand van volgende richtvragen:

1. Waarom is dit thema/speerpunt belangrijk?
2. Welke resultaat willen we bereiken?
3. Hoe gaan we dat doen? Welke stappen moeten we zetten om dat te bereiken?
4. Waar of op welke plaatsen? Wie?
5. Wat doen we nu al goed? Welke projecten ken je? Waar zie je kansen of opportuniteiten?
6. Wat is prioritair voor het beleidsplan klimaat? Waar kan de stad mee aan de slag?
7. Wat kunnen andere actoren doen (middenveld, kennisinstellingen, bedrijven, ...)? Hoe kunnen we hen motiveren?

Hieronder een weerslag van deze verdieping per thema.

Burgers mee

Speerpunten:

- Aanvaarding leidt tot meer draagvlak.
- De omschakeling naar HE moet fair verlopen. Verdeling van lusten en lasten
- Elke burger heeft of wil zonnepanelen, ook kwetsbare doelgroepen
- De Stad geeft het voorbeeld

Verdieping:

- Belangrijk om in te zetten op het opbouwen van draagvlak, kennis en een toekomstvisie (een positief verhaal).
- Aanvaarding dat de wereld op HE gaat draaien en geloof in de toekomst is nodig. Geeft snellere vooruitgang en minder tegenstand. Afbouwen van lobbykrachten
- Tonen dat de Stad open staat voor burgerparticipatie. Projecten die collectief zijn meer steunen en met durf een positief toekomstbeeld uitdragen. Burgerparticipatie moet investeringskansen krijgen en in staat zijn expertise te vergaren.
- Durven erkennen dat er negatieve elementen zijn. Sterk zijn qua inname standpunt maar burgers niet negeren of weerstand minimaliseren. Gaan voor een open dialoog.

Infrastructuur

Speerpunten:

- Om HE te kunnen maximaliseren moet de infrastructuur erop voorzien zijn en is er noodzaak tot opslag van energie die op bepaalde momenten overtollig is.
- Warmtenetten maken daar ook deel van uit. Reststromen van de haven zouden moeten verbonden worden met het bestaande warmtenet.

Verdieping:

- Infrastructuur bepaalt voor jaren hoe met energie wordt omgegaan. Ze zijn de slagaders die vraag en aanbod verbinden. In bepaalde zones is een collectieve aanpak zinvol, waar elders een meer individuele aanpak nuttig is. Er is een heldere visie nodig zodat voor infrastructuur goede keuzes worden gemaakt en dat de kostprijs van energie onder controle kan gehouden worden.
- Vooreerst is het nodig alle reststromen maximaal te benutten. Een slimme aanleg is nodig, mogelijk vertrekkend vanuit eilandjes van warmtenetten op straat- of wijkniveau die kunnen samengroeien tot een groter geheel. Een warmtezoneringsskaart kan een beeld geven hiervan.
- Pilots stimuleren op diverse niveaus is nodig. Inspelen op lopende opportuniteiten bv. stadsontwikkelingsprojecten. Andere hefboomen zijn een rollend fonds of een stedelijk energiebedrijf op participatie mogelijk te maken.

Fossielvrij

Speerpunten:

- We hebben een warmteomslag nodig om van gas en andere fossiele brandstoffen vanaf te geraken.
- Er zijn tal van technologieën zoals geothermie, zon en wind.
- Het is nodig ook naar de niet evidente te kijken zoals kleinschalige windenergie en het potentieel van waterstof.
- De Stad toont aan dat windenergie in en rond Gent mogelijk is.

Verdieping:

- Fossielvrij worden is hét doel. Om de trein in gang te krijgen de makkelijkste zaken op korte termijn bv. op alle daken pv.

- Kernenergie is geen breekpunt wanneer die sector er eindelijk in slaagt alle huidige problemen met kernenergie op te lossen (4e generatie)
- Fossielvrij gaat hand in hand met het verminderen van het energieverbruik.
- Elk nutteloze oppervlakte kan gebruikt worden voor zon en wind maar het probleem in de winter moet aangepakt worden (seizoensopslag). Waterstof kan een oplossing bieden wanneer met de warmte die vrijkomt bij omzetting van elektriciteit naar waterstof en omgekeerd wordt benut (cfr. warmtekrachtkoppeling waarbij die twee stromen moeten worden gebruikt om rendabel te zijn)
- Het is nodig een beeld te krijgen van wat de beste brandstof is. Voor biomassa is er te weinig oppervlakte + impact luchtkwaliteit.
- Het OCMW zet haar gronden strategisch in voor windenergie in combinatie met landbouw
- Systemen zoals Buurzame Stroom veralgemenen.

Iedereen mee

Speerpunten:

- Veel nieuwe technologie zoals zonnepanelen en warmtepompen zijn momenteel niet betaalbaar genoeg voor iedereen
- Dit versterkt de energie-armoede. Kan je PV betalen, dan heb je toegang tot een lagere energiefactuur, anders blijf je veel betalen voor elektriciteit.
- Dit zorgt voor onbegrip, veel mensen vinden klimaatmaatregelen iets wat hun kwetsbare positie nog zal versterken.

Verdieping:

- Iedereen moet mee kunnen anders lukt het niet. Betaalbaarheid van hernieuwbare energie is belangrijk. Een basistarief voor een beperkt gas -en elektriciteitsverbruik, vanaf dan moet de prijs van energie fors stijgen.
- Eenvoudig gezegd moet de milieuvriendelijkste oplossing goedkoper worden, de milieuvervuilende oplossing duurder.
- Vertaald naar de problematiek van PV op eengezinswoningen moet prioriteit gaan naar sociale woningen en woningen op de huurmarkt.
- Wat de huurmarkt betreft kan met private banken een win-win voorstel besproken worden. Het moet mogelijk zijn dat PV op huurwoning financieel interessant gemaakt wordt waarbij zowel voor de huurder (lagere energiefactuur) als voor de eigenaar (iets meer huur) voordelen zijn.
- De lange termijn richting vanuit de Vlaamse overheid moet beter: door vage afspraken over terugdraaiende teller aarzelen mensen om te investeren en ontstaan cowboyverhalen.

Organisatie

Speerpunten:

- Het Gentse stadsbestuur kan beter: zonnepanelen op stadsgebouwen zijn zeldzaam: zet iets op zodat burgers kunnen betrokken worden bij investeringen in PV.
- Een Gentse energiecoöperatie kan het verschil maken.
- Energiemakelaars kunnen link leggen tussen vb. ondernemingen en omwonenden.

- De energie in de toekomst zal een mix zijn op collectief en individueel.

Verdieping:

- Er is nood aan structuur: de stad kan structuren ondersteunen om een hefboom/sneeuwbal effect te realiseren voor meer hernieuwbare energie.
- Sommige opdrachten kunnen uit handen worden gegeven, en het betrekken van de aanwezige kennisinstellingen is heel belangrijk.
- Er zit grote winst in het samenbrengen van kleine versnipperde partijen in een platform. Dergelijk platform kan zowel productie en verbruik samen brengen.
- Zonnedelen op grote schaal is de toekomst.

Visie

Speerpunten:

- Sociale ecopolis
- Duidelijke warmtezonering

Verdieping:

- Visie op lange termijn is heel belangrijk om de neuzen in dezelfde richting te krijgen. Die visie moet geïntegreerd energie, ruimte en sociale doelgroepen benaderen.
- De link tussen energie en ruimtelijk is: welke HE, waar en waar voorzien we opslag.
- Het energiesysteem kan ook een incentive zijn voor ruimtelijke verdichting van de vele Gentse open bebouwing.
- Om dit te concretiseren is én veel expertise nodig, én concretisering, én een niet vrijblijvend proces.

Onderstaande aanbevelingen werden achteraf bezorgd door mensen die niet konden deelnemen aan deze sessie:

De stad mobiliseren: de strijd tegen de klimaatverandering zou moeten doordringen bij elke burger. Dit zou moeten bijdragen aan de screening naar potentiële projecten en de motivatie om de noodzakelijke ingrepen te doen (energierenovatie, gedragswijzigingen, hernieuwbare energieprojecten). In scholen, netwerkorganisaties, bij overleg tussen overheid, ondernemingen, kennisinstellingen, etc. moeten de bestaande praktijken tegen het licht worden gehouden om op termijn klimaatwinsten te boeken op het terrein.

Lead by example: focus op doorbraken en resultaten. Effect van projecten en maatregelen moet meetbaar zijn op stadsniveau. De stad neemt zelf de leiding via het renoveren en verduurzamen van zijn patrimonium.

Klimaatplan moet ook aanpasbaar zijn in de periode 2020-2030. Het is onmogelijk om de technologische innovaties onderweg vandaag in te schatten. Een klimaatplan moet daar op een flexibele manier op kunnen inspelen (evolutionair proces in plaats van intelligent design): we moeten vandaag nog niet de blauwdruk uitrollen voor de stad Gent van 2030, maar wel het pad vastleggen om onze doelstellingen op een zo economisch en sociaal- aanvaardbare manier te realiseren.

Enkele concrete ideeën:

- Tegen 2024 een proefproject realiseren met verticale windturbines (op daken) en de geluidsimpact meten in het veld.
- Een plan voor de uitrol van gebouw-geïntegreerde zonnepanelen. Bottlenecks bij architectenkeuzes, distributienetbeheerders, dak/gevelstabiliteit, erfgoed, valbeveiliging (dakwerkers), etc. situeren en aanpakken.
Tegen 2030 moet elke beschikbare vierkante meter dakoppervlakte worden benut, eventueel in combinatie groengevels & zonnedak.
- een proefproject voor het gebruik van PV-geïntegreerde leistenen in de historische binnenstad
- De bestaande zonnekaart in Gent updaten met concretere gegevens (dakstabiliteit, onderliggende elektrische verbruik)
- de aanpak van het 'Buurzame stroomproject' verder concretiseren en het actuele gebruik van lokaal geproduceerde hernieuwbare energie in dezelfde wijk verhogen (bv. via wijkbatterijen, automatische sturingsalgoritmes). De aanpak voor Local Energy communities transplanteren naar andere wijken en incentivieren door een gewijzigd tariefschema te bekomen bij Fluvius.
- overschotten aan hernieuwbare energie (piekproductie) worden gebruikt om auto's op te laden (bidirectioneel laden) of om te zetten naar groene waterstof.
- Potentieel voor restwarmtevalorisatie uit de Haven ontsluiten naar de binnenstad.
- Opbouw van een datanetwerk om potentiële uitwisseling van water/energie/grondstoffen tussen verschillende actoren in de stad beter in kaart te brengen.
- Verwarmingsrevolutie verder doorduwen door bij nieuwbouwprojecten bestaande alternatieven (geothermie, aansluiting bestaand warmtenet op te leggen (stedenbouwkundig reglement?) bij renovaties alternatieven stimuleren (premiebeleid, etc.)
- tegen 2024 een industrieel waterstofnetwerk realiseren in de Gentse haven. Overtollige PV- en windstroom wordt gebruikt voor de productie van groen aardgas of chemische grondstoffen.
- mogelijkheden onderzoeken voor de integratie van (micro)-WKK's (10-10 MW) voor het balanceren van het elektriciteitsnet in functie van intermitterende hernieuwbare energiebronnen en de cogeneratie van elektriciteit en warmte (aan gebouwen/ondernemingen). Op termijn moeten deze WKK's worden gevoed op basis van groen gas.
- energie opwekken via kites. De technologie is momenteel in demo fase. Groot voordeel is dat deze kites op hoge hoogte vliegen en permanent elektriciteit genereren, en nauwelijks zichtbaar zijn en dus geen NIMBY problematiek kennen. Deze technologie kan dus mogelijks de grootste handicaps van windmolens ondervangen.

Financiering

De ontwikkeling van een tussenliggende platform dat de stad ondersteunt bij de planmatige uitrol

van klimaatprojecten in de stad. Er moet een levende database worden opgebouwd van potentiële implementatieprojecten.

Via combineren van middelen van de stad & crowdfunding kan een hefboom gecreëerd worden op bankleningen voor de realisatie van een rollend fonds. Samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen moet leiden tot een continue zoektocht naar mogelijkheden om innovatieve projecten te laten co-subsidiëren door Europese innovatieprojecten.

Sferbeelden

GENT IN 2030 → HERNIEUWBARE ENERGIE

1. INFRASTRUCTUUR

INDRA

- Opslag E
- leidingen
- HAVEN OVER DON DEIN MET DOETRAAG WARTTEMET

4. IEDEREEN

MEE JEROEN

- BETAL-BAARHEID
- ENERGIE-ARMOEDE TEGENAAN

6. VISIE

JEROEN

- SOCIALE ECOLOGIS
- DUIDELIJKE WAARTE ZONERINGS

2. FOSSIELVRY

INDRA

- VAN GAS AF → LARME → ONSCAG
- WAT IS HET WATERSTOF POTENTIEEL?
- GEOTHERMIE ONDER ALLE MEUNIE GEBOUWEN
- Windmolentje
- STAD TOONT DAT WIND NIEN BROND GENT ROEGELIJK IS

3. BURGERS FAIR MEE

MARNIX

- BINDMOEDIG = AANVAARD
- DRAMAATIK
- SISTEEM VAN COMPENSAT VOOR ONWONEN
- Vandling luten d lute
- ELKE BURGER HEFFT OF WIL ZONNE PANELEN VOOR HUISGEBOUW
- STAD GENT CEEFT HET VOORBEELD

5. ORGANISATIE

MARNIX

- GEATSE
- ENERGIE-COOPERATIE
- ENERGIE-TRADELIJN
- STADS GEBOUW VERDRIJF STAD ZONNE PANELEN MET BUURDE PARTICIPATIE
- CELEBRATIE WART INX/DIERE

DENSER WONEN

- MEER VERBODEN
- MINDER VERSPREIDING
- DWAZAM/GRAN PRODUCTIE & TRANSPORT

- ROU
- INFRASTRUCTUUR
- BURGERS
- IEDEREEN
- RO